

27. 2. 2003

ID: 21371

Náležitosti a určitost žalobního návrhu

Ustanovení § 79 odst. 1 o. s. ř. vymezuje obsahové a nikoli formální náležitosti žaloby. Obsahové náležitosti je třeba v žalobě uvést takovým způsobem, aby z jejího obsahu jednoznačně vyplývaly, popřípadě aby je bylo možné bez jakýchkoliv pochybností z textu žaloby dovodit. Nezáleží však na tom, v jakém pořadí nebo uspořádání jsou v žalobě uvedeny.

Ustanovení § 79 odst. 1 o. s. ř. vymezuje obsahové a nikoli formální náležitosti žaloby. Obsahové náležitosti je třeba v žalobě uvést takovým způsobem, aby z jejího obsahu jednoznačně vyplývaly, popřípadě aby je bylo možné bez jakýchkoliv pochybností z textu žaloby dovodit. Nezáleží však na tom, v jakém pořadí nebo uspořádání jsou v žalobě uvedeny.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 29 Odo 421/2002, ze dne 25.9.2002)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce Ing. A. B., zastoupeného, advokátem, proti žalovanému úpadci I. D. z., d., o určení nároku na úrok z prodlení a o povinnosti nahradit škodu, vedené u Okresního soudu v Ostravě pod sp. zn. 20 C 283/2001, o dovolání žalobce proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 31. ledna 2002, č. j. 15 Co 415/2001-25, tak, že usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 31. ledna 2002, č. j. 15 Co 415/2001-25, a usnesení Okresního soudu v Ostravě ze dne 6. listopadu 2001, č. j. 20 C 283/2001-15, se zrušují a věc se vrací soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Žalobce se žalobou ze dne 23. května 2001, doplněnou podáním ze dne 23. srpna 2001 došlým soudu 27. srpna 2001, domáhal (jako věřitel žalovaného, na jehož majetek byl prohlášen konkurs usnesením Krajského obchodního soudu v Ostravě ze dne 20. prosince 2000, sp. zn. 36 K 8/2000) toho, aby soud:

a/ určil že žalobci přísluší vůči žalovanému nárok na úrok z prodlení za nevyplacený termínovaný vklad, za dobu od 12. ledna 2000 do 20. prosince 2000, ve výši 61.600,- Kč a že vklad žalobce na účtě č. ... u žalovaného činí ke dni 20. prosince 2000 320.062, Kč.

b/ uložil žalovanému povinnost

- nahradit pojištěnému žalobci škodu ve výši 145.000,- Kč, v souvislosti s jeho odpovědností coby pojistníka za nevyplacený výnosový termínovaný vklad, uložený u něho dne 12. července 1999 ve výši 249.000,- Kč,

- zajistit žalobci vyplacení pojistného plnění P. S. a. s., se sídlem ve S. 27/1076, P. 6, vyplývajícího ze znění uzavřené pojistné rámcové smlouvy č. ... a smluvního ujednání, ve výši 130.500,- Kč, do tří dnů od právní moci rozsudku.

Krajský soud v Ostravě usnesením ze dne 31. ledna 2002, č. j. 15 Co 415/2001-25, potvrdil usnesení ze dne 6. listopadu 2001, č. j. 20 C 283/2001-15, jímž Okresní soud v Ostravě žalobu jako neprojednatelnou odmítl dle § 43 odst. 2 občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“). Odvolací

soud - cituje ustanovení § 79 odst. 1 a § 80 písm. b/ a c/ o. s. ř. - přisvědčil závěru soudu prvního stupně, že tzv. žalobní petit zůstal (přes výzvu soudu prvního stupně učiněnou - dle § 43 odst. 1 o. s. ř. - usnesením ze dne 20. července 2001, č. j. 20 C 283/2001-8) neurčitý, když z něj neplyne, zda jde o žalobu na plnění či o žalobu o určení a rozhodnutí vydané podle žalobcem formulovaného petitu by bylo materiálně nevykonatelné. Odvolací soud uzavřel, že označená neurčitost brání dalšímu pokračování řízení (když soud sám nemůže upravit žalobní petit do projednatelné podoby, jelikož občanský soudní řád mu takovou možnost nedává), přičemž žalobce byl o možnosti odmítnutí žaloby pro tuto vadu řádně poučen.

Žalobce podal proti usnesení odvolacího soudu včas dovolání, jehož přípustnost opírá o ustanovení § 239 odst. 3 o. s. ř., namítaje, že jsou dány dovolací důvody dle § 241a odst. 2 písm. a/ a b/ o. s. ř., tedy že řízení je postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (písmeno a/), a že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (písmeno b/). Konkrétně dovolatel zpochybňuje správnost závěru odvolacího soudu, že jím formulovaný (v podání z 23. srpna 2001) žalobní petit je neurčitý. Připouští, že by za neurčitou a nevykonatelnou mohla být pokládána ta část žalobního petitu, kterou se domáhá, aby žalovanému bylo uloženo zajistit vyplacení pojistného plnění P. S. a. s., ve výši 130.500,- Kč, formulaci určovací části petitu však má za jasnou a srozumitelnou. Z toho, že odvolací soud usnesení soudu prvního stupně přesto potvrdil, usuzuje dovolatel na vadu řízení, která má za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Naplnění dovolacího důvodu dle § 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř. spatřuje dovolatel v tom, že napadené rozhodnutí nijak nereaguje na názor obsažený v usnesení soudu prvního stupně, podle něž je-li žalobní petit u jednoho z uplatněných nároků určitý a srozumitelný, je třeba podání odmítnout jako celek, neodpovídá-li zákonným požadavkům žalobní petit dalšího z uplatněných nároků. Oba soudy tím dle jeho přesvědčení nesprávně vyložily ustanovení § 43 odst. 2 o. s. ř. (potud dovolatel odkazuje též na závěry rozhodnutí uveřejněného pod číslem 5/1998 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek - dále též jen „R 5/1998“). Proto dovolatel požaduje, aby Nejvyšší soud usnesení soudů obou stupňů zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Odvolací soud účastníka poučil jen, že „dovolání je přípustné“, aniž v poučení - v rozporu s ustanoveními § 211, § 157 odst. 1, § 167 odst. 2 a § 240 odst. 3 věty druhé o. s. ř. - uvedl, v jaké lhůtě a u kterého soudu lze dovolání podat Toto procesní pochybení však vedlo toliko k tomu, že lhůta k podání dovolání žalobci doběhla (v intencích ustanovení § 240 odst. 3 věty druhé o. s. ř.) až uplynutím čtyř měsíců od doručení napadeného usnesení (posledním dnem lhůty k podání dovolání byl u žalobce 22. červenec 2002).

Dovolání je přípustné dle § 239 odst. 3 o. s. ř. a je i důvodné.

Byť je dovolatel zčásti přiřazuje dovolacímu důvodu dle § 241a odst. 2 písm. a/ o. s. ř., jsou dovolací argumenty z obsahového hlediska především kritikou právního posouzení věci odvolacím soudem při řešení procesní otázky (otázky náležitostí žaloby).

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Podle ustanovení § 79 odst. 1 o. s. ř. řízení se zahajuje na návrh. Návrh musí kromě obecných náležitostí (§ 42 odst. 4) obsahovat jméno, příjmení a bydliště účastníků (obchodní firmu nebo název a sídlo právnické osoby, označení státu a příslušného státního orgánu, který za stát před soudem vystupuje), popřípadě též jejich zástupců, vyličení rozhodujících skutečností, označení důkazů, jichž se navrhovatel dovolává, a musí být z něj patrné, čeho se navrhovatel domáhá. Ve věcech vyplývajících z obchodních vztahů musí návrh dále obsahovat identifikační číslo právnické osoby, identifikační číslo fyzické osoby, která je podnikatelem, popřípadě další údaje potřebné k identifikaci účastníků řízení. Tento návrh, týká-li se dvoustranných právních vztahů mezi žalobcem a žalovaným (§ 90), se nazývá žalobou.

Ustanovení § 43 o. s. ř. pak určuje, že předseda senátu usnesením vyzve účastníka, aby bylo opraveno nebo doplněno podání, které neobsahuje všechny stanovené náležitosti nebo které je nesrozumitelné nebo neurčité. K opravě nebo doplnění podání určí lhůtu a účastníka poučí, jak je třeba opravu nebo doplnění provést (odstavec 1). Není-li přes výzvu předsedy senátu podání řádně opraveno nebo doplněno a v řízení nelze pro tento nedostatek pokračovat, soud usnesením podání, kterým se zahajuje řízení, odmítne. K ostatním podáním soud nepřihlíží, dokud nebudou řádně opravena nebo doplněna. O těchto následcích musí být účastník poučen (odstavec 2).

Napadené rozhodnutí spočívá na závěru, že žaloba je neurčitá ve vymezení toho, čeho se jí žalobce domáhá (ve vymezení žalobního návrhu - tzv. žalobního petitu).

Jak uvedl již soud prvního stupně, vymezení práv a jim odpovídajících povinností obsažené v žalobním petitu musí být provedeno tak přesně a jednoznačně, aby po jeho převzetí do výroku soudního rozhodnutí mohl být nařízen a proveden výkon rozhodnutí (tedy aby byl v intencích § 261a o. s. ř. po materiální stránce vykonatelný). Soud totiž nemůže účastníkům přiznat jiná práva a uložit jim jiné povinnosti, než jsou navrhovány, žalobní petit musí svým rozhodnutím zcela vyčerpat a nesmí jej (s výjimkou případů dle § 153 odst. 2 o. s. ř.) překročit (v právní teorii srov. shodně Bureš, J. - Drápal, L. - Mazanec, M.: Občanský soudní řád. Komentář. 5. vydání, Praha, C. H. Beck, 2001 /dále též jen „Komentář“, str. 241;242).

Údaj o tom, čeho se navrhovatel domáhá (žalobní petit), je neurčitý, jestliže vymezení práv a jim odpovídajících povinností v něm obsažené bylo provedeno tak, že nelze dovodit, o jaká práva a povinnosti jde, a je zřejmé, že převzetí takového petitu do výroku soudního rozhodnutí by mělo za následek jeho materiální nevykonatelnost. Vadou podání naproti tomu není to, že žalobnímu petitu nelze vyhovět proto, že není v souladu s hmotným právem (srov. opět i Komentář, str. 155-156).

Pro výsledek dovolacího řízení je určující především zodpovězení otázky, zda návrhy formulované žalobcem v žalobním petitu (tak jak byly specifikovány výše) jsou vskutku neurčité a zda a v jakém rozsahu tento nedostatek soudu bránil v řízení pokračovat.

Podle ustanovení § 80 o. s. ř. žalobou (návrhem na zahájení řízení) lze uplatnit, aby bylo rozhodnuto zejména

- a/ o osobním stavu (o rozvodu, o neplatnosti manželství, o určení, zda tu manželství je či není, o určení otcovství, o osvojení, o způsobilosti k právním úkonům, o prohlášení za mrtvého);
- b/ o splnění povinnosti, která vyplývá ze zákona, z právního vztahu nebo z porušení práva;

c/ o určení, zda tu právní vztah nebo právo je či není, je-li na tom naléhavý právní zájem. Nejvyšší soud pak nemá žádné pochybnosti o tom, že domáhá-li se žalobce určení, že mu přísluší vůči žalovanému nárok na úrok z prodlení za nevyplacený termínovaný vklad, za dobu od 12. ledna 2000 do 20. prosince 2000, ve výši 61.600,- Kč a že vklad žalobce na účtě č. ... u žalovaného činí ke dni 20. prosinci 2000 320.062,- Kč, jde o řádně formulovaný žalobní návrh dle § 80 písm. c/ o. s. ř., který neurčitý není a u nějž mimochodem výkon rozhodnutí postupy dle § 251 a násl. o. s. ř. pojmově ani nepřichází v úvahu, takže nelze ani spekulovat o tom, že bude (coby součást rozsudku) materiálně nevykonatelný.

Při úvaze o určitosti požadavku, aby soud žalovanému uložil do tří dnů od právní moci rozsudku nahradit pojištěnému žalobci škodu ve výši 145.000,- Kč, v souvislosti s jeho odpovědností coby pojistníka za nevyplacený výnosový termínovaný vklad, uložený u něho dne 12. července 1999 ve výši 249.000,- Kč, odvolací soud nesprávně uplatnil principy vázanosti žalobním petitem. Ustanovení § 79 odst. 1 o. s. ř. vymezuje obsahové a nikoli formální náležitosti žaloby. Tyto náležitosti je třeba v žalobě uvést takovým způsobem, aby z jejího obsahu jednoznačně vyplývaly, popřípadě aby je bylo možné bez jakýchkoliv pochybností z textu žaloby dovodit. Nezáleží však na tom, v jakém pořadí nebo uspořádání jsou v žalobě uvedeny (v právní teorii srov. shodně opět Komentář, str. 243). Jinak řečeno, ze žaloby je zřejmé, že v této části se žalobce - v intencích § 80 písm. b/ o. s. ř. - domáhá peněžitého plnění (zaplacení částky 145.000,- Kč). Označení této částky jako „škody“, jakož i údaj, že částka je vymáhána „v souvislosti s odpovědností žalovaného coby pojistníka za nevyplacený výnosový termínovaný vklad, uložený u něho dne 12. července 1999 ve výši 249.000,- Kč“, je z obsahového hlediska již tvrzením odůvodňujícím přiznání požadované částky, nikoliv žalobním petitem, jímž by soud byl v tomto rozsahu vázán.

Za materiálně nevykonatelný (neurčitý) nepokládá Nejvyšší soud ani návrh, aby soud žalovanému uložil do tří dnů od právní moci rozsudku zajistit žalobci vyplacení pojistného plnění P. S. a. s., se sídlem ve S. 27/1076, P. 6, vyplývajícího ze znění uzavřené pojistné rámcové smlouvy č. ... a smluvního ujednání, ve výši 130.500,- Kč. V této části je - opět ve shodě s ustanovením § 80 písm. b/ o. s. ř. - vymáháno nepeněžité plnění (žalovaný má v konkrétně určené době zajistit, aby P. S. a. s. vyplatila žalobci pojistné plnění ve výši 130.500,- Kč). Výkon rozsudku, v případě, že by tato povinnost byla žalovanému uložena, je podle Nejvyššího soudu možno vynutit ukládáním pokut dle § 351 o. s. ř.

Dovolateli lze přisvědčit také v kritice názoru soudu prvního stupně o nutnosti odmítnout žalobu jako celek, i když je vadná jen zčásti, jež odvolací soud přešel mlčením. V tomto směru jde o zjevný rozpor se standardní judikaturou, když v R 5/1998 (na něž dovolatel odkazuje), bylo jednoznačně řečeno, že pro neodstranění vad podání lze zastavit řízení (dnes odmítnout žalobu) jen o tom (ohledně toho) ze samostatných nároků, jehož se vada, bránící dalšímu pokračování v řízení, týká.

Lze tedy uzavřít, že důvod k odmítnutí žaloby pro neurčitost žalobního petitu dán nebyl a dovolací důvod dle § 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř. tak byl uplatněn právem. Nejvyšší soud proto, aniž ve věci nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), napadené usnesení zrušil; protože důvody, pro které bylo zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu, dopadají i na usnesení soudu prvního stupně, zrušil dovolací soud i je a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2, 3 a 6 o. s. ř.).

Další články:

- [Promlčení, insolvence](#)
- [Nepřiměřená délka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výše výživného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výživné \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Započtení pohledávek \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Ušlý zisk](#)
- [Škoda vzniklá provozní činností](#)
- [Styk dítěte s osobou společensky blízkou](#)
- [Spotřebitel](#)
- [Náležitě odůvodnění jako procesní záruka \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odměna advokáta \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)